

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4137/2020
10.02.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Катарине Манојловић Андрић, чланова већа, у парници тужиоца „Societe Generale Banka Srbija“ АД, сада „ОТР banka Srbija“ АД, чији је пуномоћник Немања Алексић адвокат из ..., против тужених АА, ББ, ВВ и ГГ сви из ..., чији је пуномоћник Милан Павловић адвокат из ..., ради дуга, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2307/19 од 19.05.2020. године, у седници већа одржаној дана 10.02.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2307/19 од 19.05.2020. године и пресуда Вишег суда у Ужицу П 26/19 од 15.03.2019. године и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Ужицу П 26/19 од 15.03.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени обавезу на солидарну исплату главнице по уговору о дугорочном кредиту у износу од 27.862.591,43 динара са законском затезном каматом од 09.08.2015. године и износа од 2.967.556,81 динар на име законске затезне камате обрачунате до 08.08.2015. године, са законском затезном каматом од 09.08.2015. године. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да на име трошкова парничног поступка солидарно исплати туженима АА и ББ износ од 648.348,00 динара и туженима ВВ и ГГ износ од 214.126,00 динара у року од 15 дана са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2307/19 од 19.05.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Ужицу П 26/19 од 15.03.2019. године у првом ставу изреке и делу другог става изреке којим је одлучено о накнади трошкова туженима ВВ и ГГ. Ставом другим изреке, преиначено је у преосталом делу решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке пресуде Вишег суда у Ужицу П 26/19 од 15.03.2019. године, тако што је обавезан тужилац да на име трошкова парничног поступка исплати солидарно туженима АА и ББ износ од 577.125,00 динара у року од 15 дана са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, одбијени су захтеви тужиоца и тужених за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужени су поднели одговор на ревизију са предлогом да се иста одбије као неоснована и тужилац обавезе да туженима надокнади трошкове поступка поводом тог ванредног правног лека.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је тужиочева ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, уговором од 27.11.2013. године на тужиоца су пренета потраживања КБЦ Банке (раније „А Банка“) по уговорима о кредиту, поред осталог и по уговору о кредиту од 12.09.2007. године закљученим са ОЗЗ „АРИ НОВА“ из Ариља. Тим уговором земљорадничкој задрузи одобрен је кредит у износу од 500.000 евра са роком враћања од 48 месеци. Уговором (члан 12) уговорена је обавеза корисника кредита да банци - даваоцу кредита преда више средстава обезбеђења, поред осталог и 11 личних меница задругара акцептираних од њихових супружника. Тужени АА и ВВ били су чланови земљорадничке задруге. Тужене ББ и ГГ као издаваоци (трасанти) потписале две бланко менице које су акцептирале њихови супружници - тужени АА и ВВ. Тужени су 12.09.2007. године потписали и споразуме о испуњавању бланко меница којима су овластили банку - даваоца кредита да менице испуни уписивањем места и датума њиховог издавања, датума доспећа и укупне меничне своте која не може бити већа од износа потраживања по уговору о кредиту, одрекли се права приговора на начин испуњавања меница и овластили меничног повериоца да без протеста и вансудски наплати доспела потраживања са њихових рачуна, као и да се судским путем наплати из њихове друге покретне и непокретне имовине. Тужилац је 08.08.2015. године сачинио пресек потраживања по означеном уговору о кредиту и тада је његова висина износила 41.237.228,67 динара. На тај износ тужилац је попунио бланко менице и уписао друге податке - датум и место издавања и датум доспелости, а затим поднео два предлога за извршење на основу веродостојне исправе - један против извршних дужника, тужених АА и ББ и други против извршних дужника тужених ВВ и ГГ. По предлозима је одлучено решењима о извршењу Ив 400/15 и Ив 402/15, оба од 17.08.2015. године која су по приговорима извршних дужника у целости стављена ван снаге. Дуг корисника кредита на дан 08.08.2015. године износио је 40.871.540,06 динара - главница у износу од 35.317.518,15 динара и обрачуната затезна камата од 5.514.021,91 динар. У тај износ урачунат је и дуг Предузећа „ДД“ према банци, који је банка - давалац кредита уговором о продаји потраживања од 28.12.2011. године продала земљорадничкој задрузи. Дуг задруге, умањен за приписани дуг по означеном уговору о продаји потраживања, износи 30.830.148,24 динара - главница од 27.862.591,43 динара и затезна камата обрачуната до 08.08.2015. године у износу од 2.967.556,81 динар.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев са образложењем да тужилац није испоштовао строго формалну законску процедуру за реализацију и наплату меничног потраживања. По становишту тог суда, тужилац није имао валидна менична овлашћења за попуњавање бланко меница, због чега менична обавеза тужених није ни настала, а тужбени захтев није основан ни по члану 52. став 1. Закона о меници јер тужилац није у року прописаном

чланом 37. став 1. тог закона поднео меницу на исплату, већ је петог дана по доспелости поднео предлог за извршење на основу веродостојне исправе. Осим тога, по налажењу првостепеног суда, тужени нису засновали никакав дужничко-поверилачки однос са тужиоцем, из којег би произилазила њихова обавеза исплате спорног дуга, нити су се на законом прописани начин обавезали да јемче за обавезу корисника кредита из уговора о кредиту од 12.09.2007. године.

Другостепени суд је одбио жалбу тужиоца и потврдио првостепену пресуду, у суштини прихватајући разлоге нижестепеног суда. Тај суд је изразио и став да је услед измене тужбеног захтева спор престао бити менични спор и да тужилац није доказао висину дуга закључно са фебруаром 2009. године, када су тужени АА и ВВ престали да буду чланови земљорадничке задруге, а који дуг би као странке уговорнице из уговора о кредиту били дужни да врате са даном престанка чланства у задрузи.

Изложена правна становишта нижестепених судова нису правилна.

Закон о меници не садржи одредбе којима је посебно уређено овлашћење за попуњавање и наплату менице. Менично овлашћење може да садржи више или мање података. Ако садржи мање података, тада је уобичајено да се издавалац бланко менице у овлашћењу позива да се меница може попунити у погледу износа главног дуга, камата, трошкова, рока доспећа и другог у складу са условима из уговора поводом којег се меница издаје. Тужени су са банком - даваоцем кредита закључили споразуме о испуњавању бланко меница као средства обезбеђења обавезе корисника кредита из уговора о дугорочном кредиту од 12.09.2007. године. Овим споразумима тужени су овластили меничног повериоца да испуни меницу њеним битним елементима, ограничавајући га у погледу износа меничне своте на износ потраживања по уговору о кредиту (са каматом и трошковима). Због тога није прихватљив правни закључак нижестепених судова да менична овлашћења нису валидна, и да из тих разлога није настала менична обавеза тужених.

Према члану 37. став 1. Закона о меници, меница платива на одређени дан или на одређено време после дана издавања и виђења мора се поднети на исплату било на сам дан плаћања, било једног од два радна дана који долазе одмах за њим. Овом одредбом регулисана је обавезна менична радња - презентација менице на исплату и одређен рок за њено предузимање. Последице пропуштања рока за подношење на исплату менице која садржи одредбу „без трошкова“ („без протеста“) предвиђене су чланом 52. став 1. наведеног закона и огледају се у губитку права имаоца менице према индосанту, трасанту и осталим обвезницима, осим према главном меничном дужнику. Имајући изложено у виду, није прихватљив ни став нижестепених судова да је тужилац, пропустом да у роковима прописаним чланом 37. став 1. Закона о меници поднесе попуњену бланко меницу на исплату туженима изгубио право у односу на тужене, посебно у односу на туженог АА и туженог ВВ, који су акцептирањем меница које су издале тужене ББ и ГГ постали главни менични дужници, према којима, сагласно члану 52. став 1. наведеног закона, ималац менице не губи права због пропуста да меницу презентира на исплату.

Из наведених разлога, нижестепене пресуде су морале бити укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновљеном суђењу првостепени суд ће, имајући изложено у виду, правилном примени одредби материјалног права садржаних у Закону о меници одлучити о основаности тужбеног захтева.

Укинута је и одлука о трошковима поступка јер зависи од коначног исхода спора.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић